

علم أصول الفقه

١٦

٩٣-٨-٢٦
اجماع

دراسات الأستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

قَوَّامِينَ لِلَّهِ

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ عَلَىٰ إِلَّا تَعَدَّلُوا أَعَدَّلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (٨)
- وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ (٩)
- وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ (١٠)

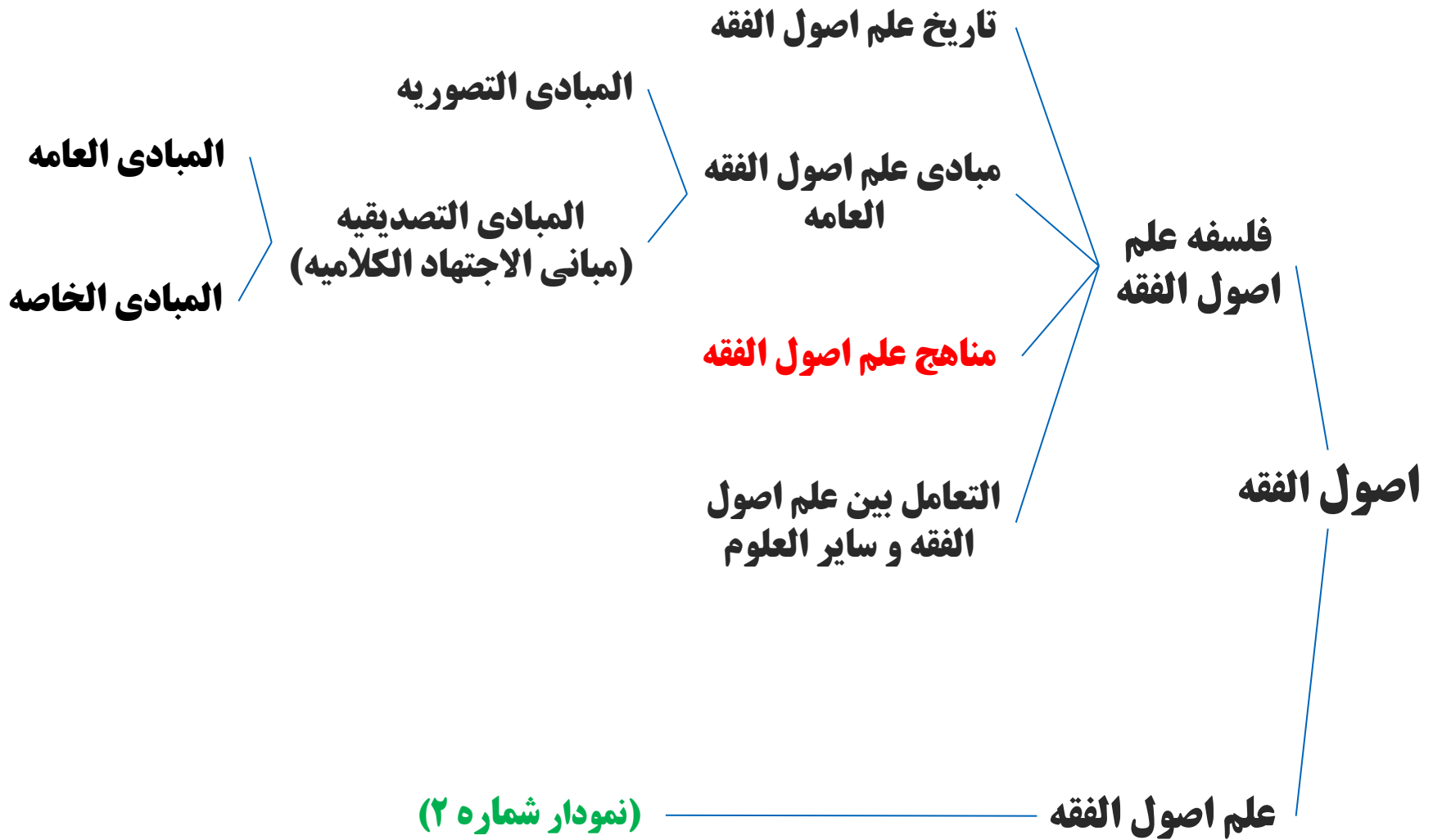
رؤية الله و رسوله و المؤمنون

- ٥٨٦ / ٤. عَلِيٌّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الزِّيَّاتِ
«١»، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبَانَ الزِّيَّاتِ - وَكَانَ مَكِينًا عِنْدَ
الرِّضَا «٢» عَلَيْهِ السَّلَامُ - قَالَ:
- قُلْتُ لِلرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: ادْعُ اللَّهَ لِي وَ لِأَهْلِ بَيْتِي، فَقَالَ:
«أَوْ لَسْتُ «٣» أَفْعَلُ؟ وَاللَّهِ «٤»، إِنْ أَعْمَأَلَكُمْ لِتَعْرَضُ
عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ».
- (٢). فِي الْبَصَائِرِ: «كَانَ يَكْنَى عَبْدَ الرَّضَا» وَ الْمَذْكُورُ فِي
بَعْضِ مَخْطُوطَاتِهِ «كَانَ مَكِينًا عِنْدَ الرَّضَا».

رؤية الله و رسوله و المؤمنون

- قَالَ «٥»: فَاسْتَعْظَمْتُ ذَلِكَ، فَقَالَ لِي: «أَمَا تَقْرَأُ كِتَابَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: «وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ؟» قَالَ: «هُوَ وَاللَّهُ عَلَىٰ بَنِي أَبِي طَالِبٍ «٦» عَلَيْهِ السَّلَامُ». «٧»

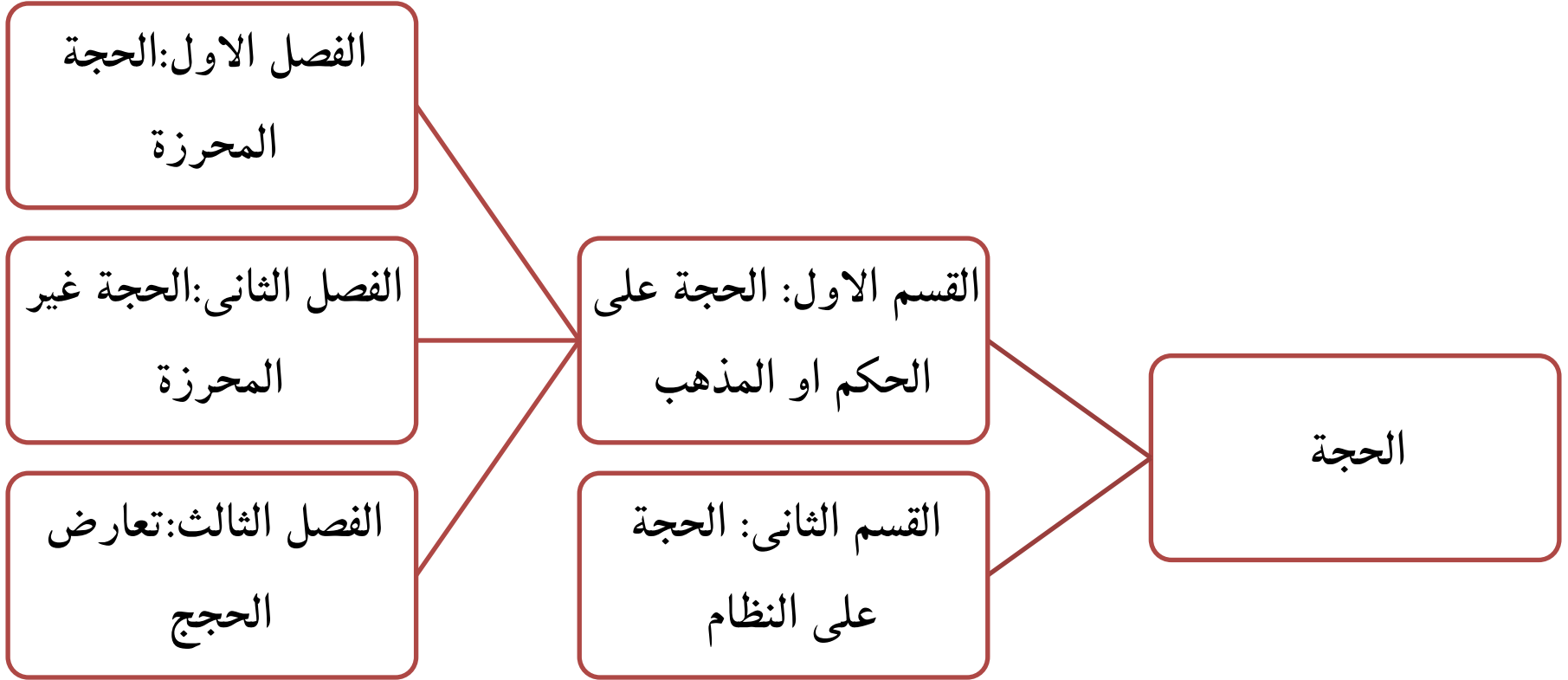
(نمودار شماره ۱)

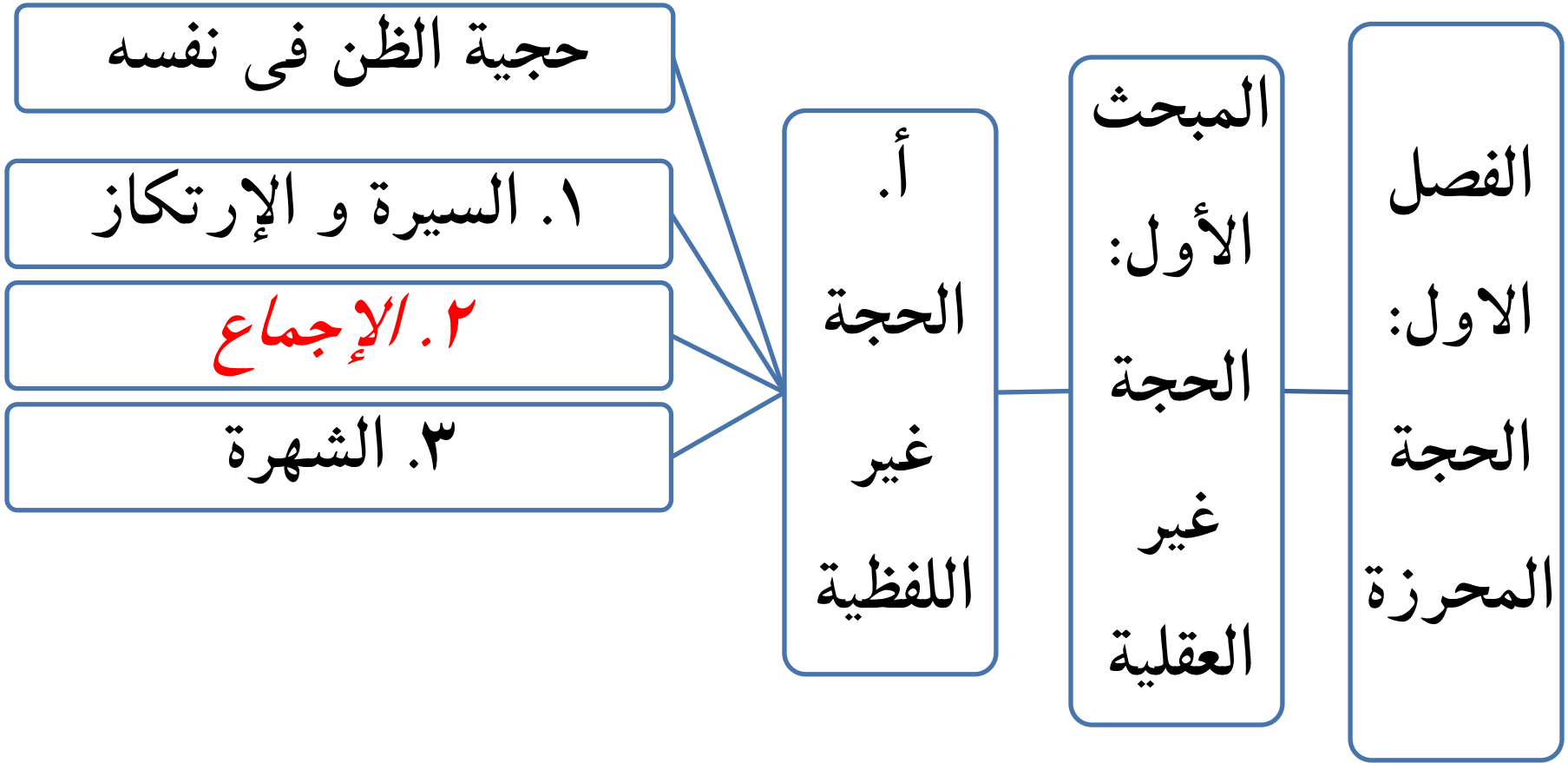

(نمودار شماره ۲)

علم اصول الفقه

علم أصول الفقه

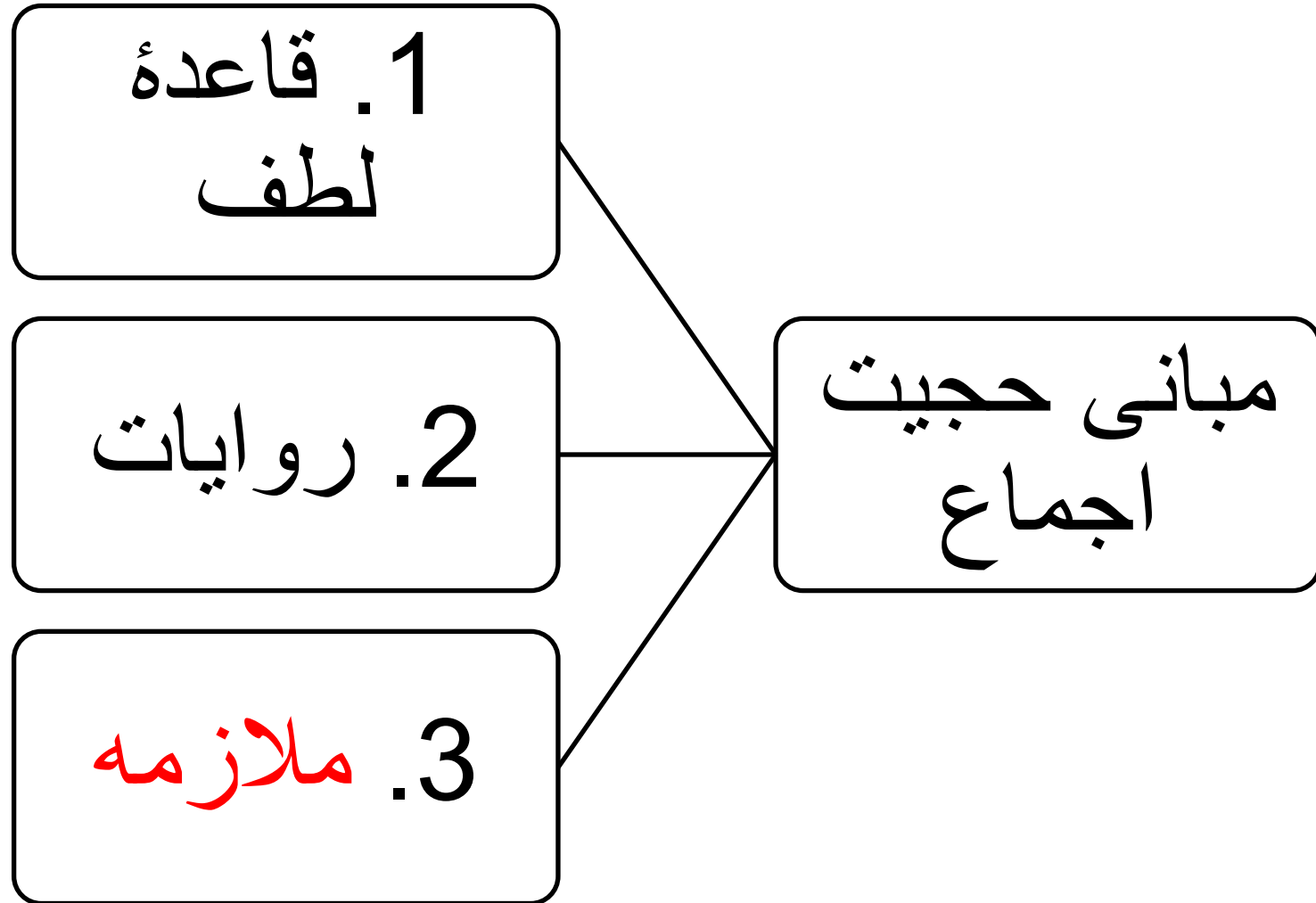
ملاک حجیت اجماع در نظر شیعه

کاشف قطعی از
رای معصوم

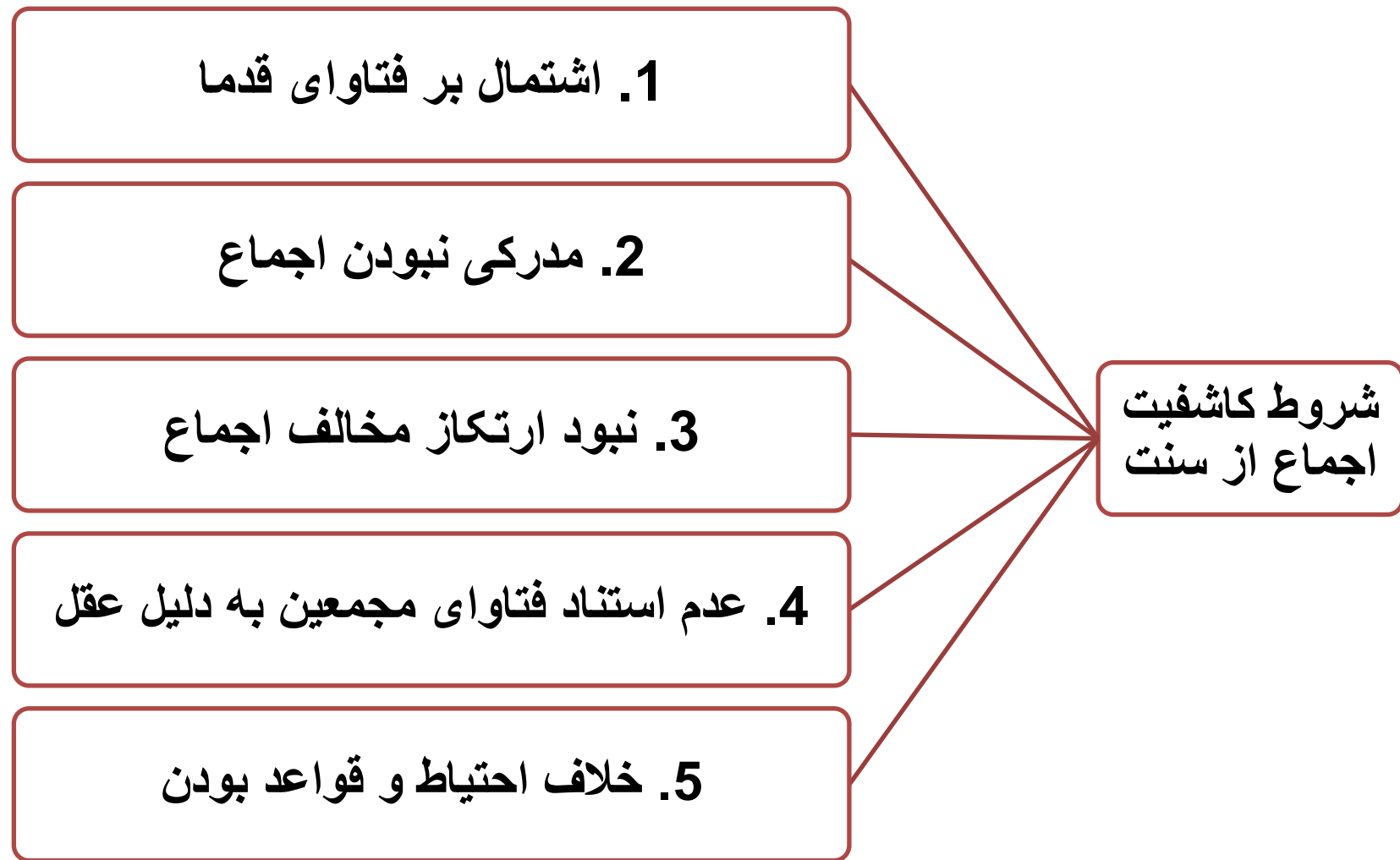
اجماع حجیت

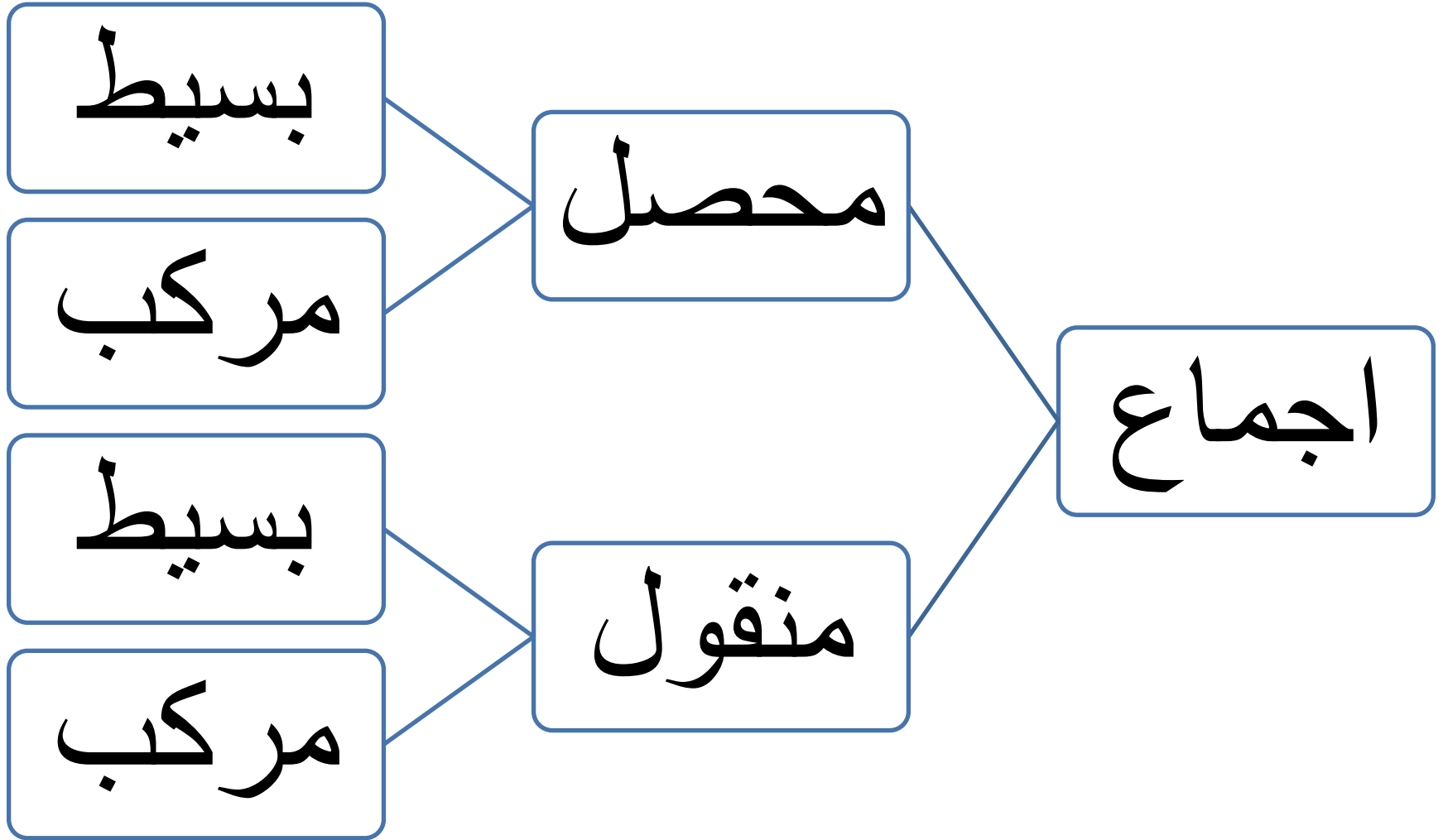

مبانی حجیت در اجماع بسیط

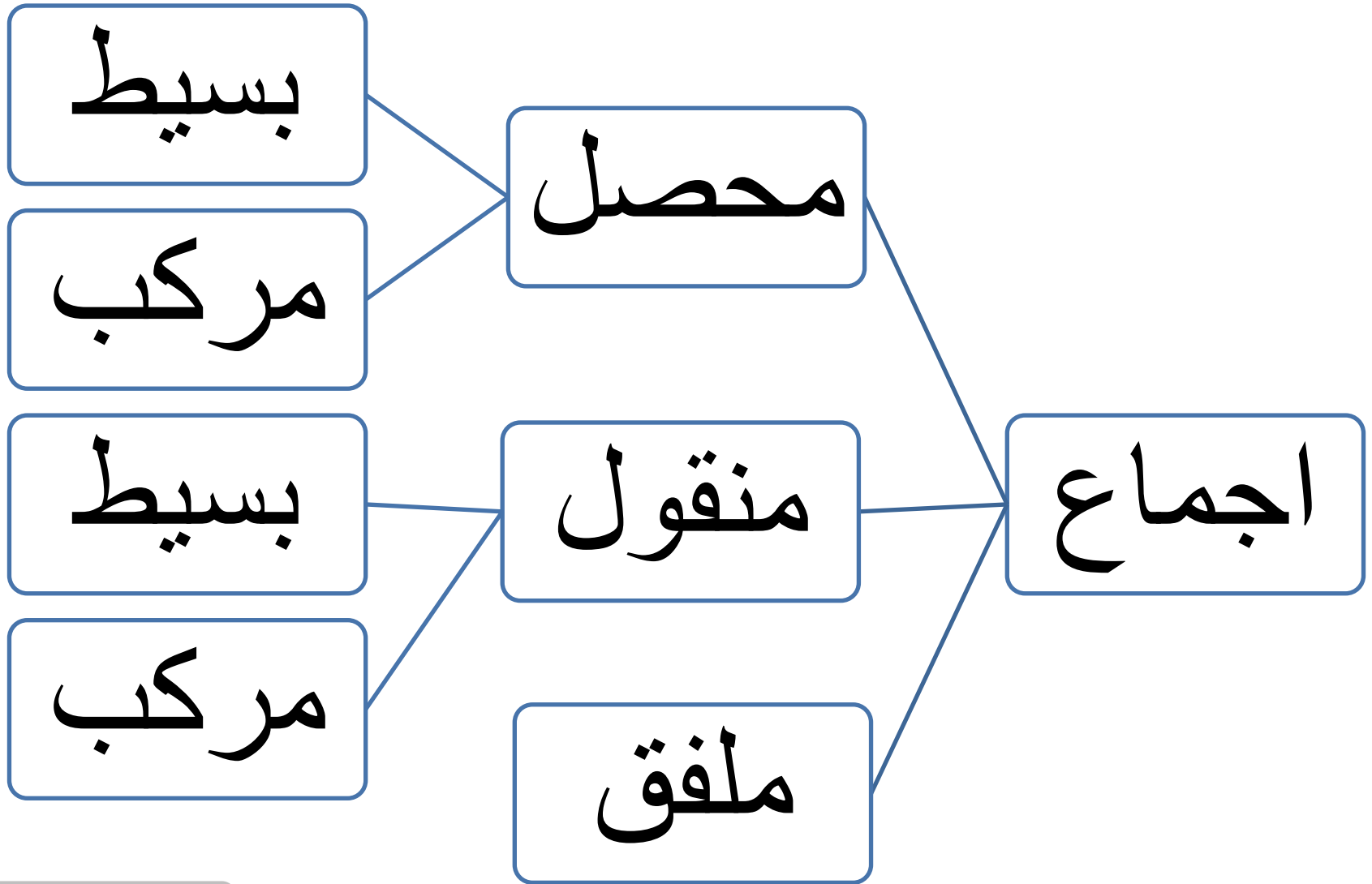
شروط کاشفیت اجماع از سنت

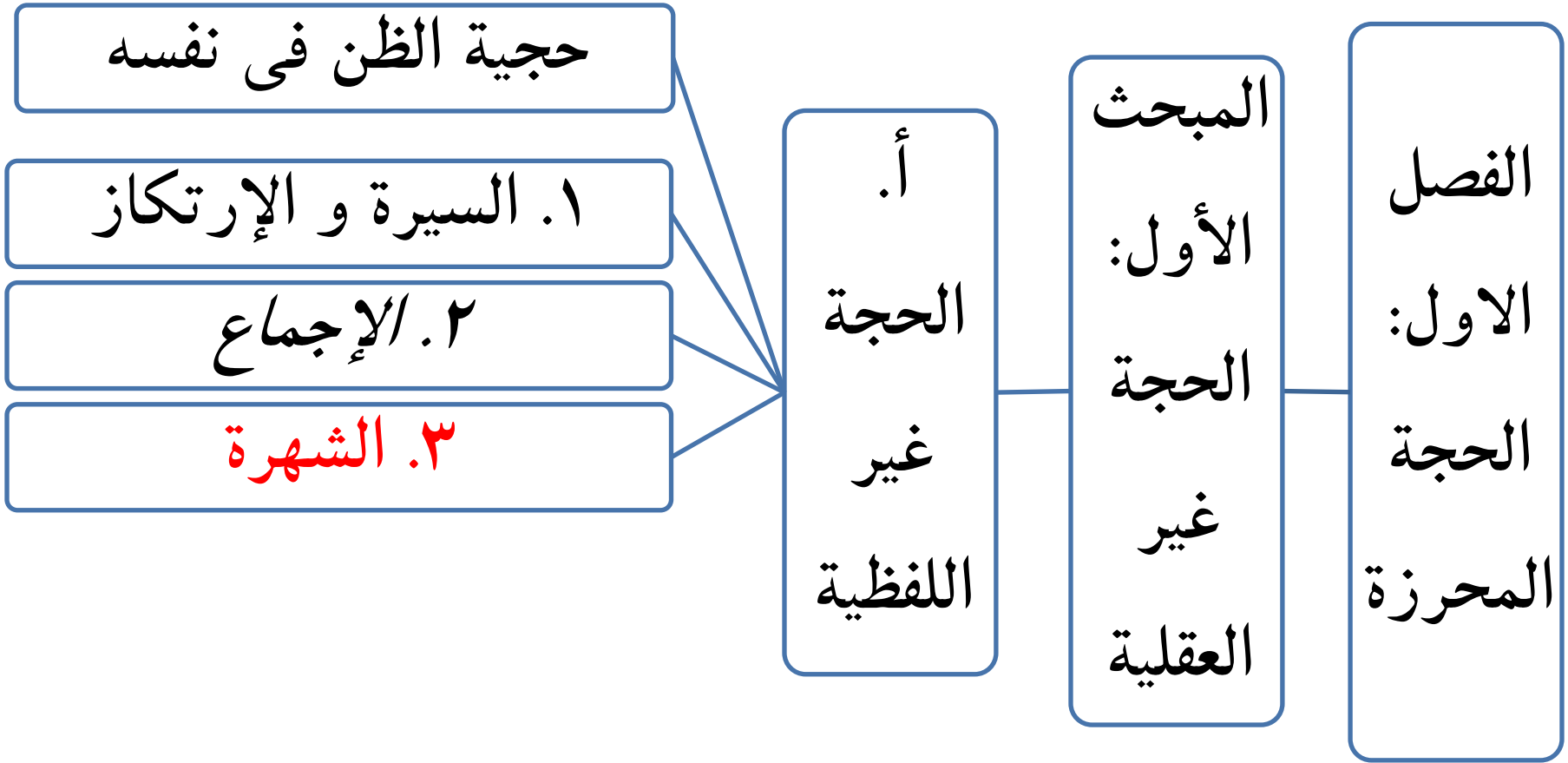

اجماع منقول

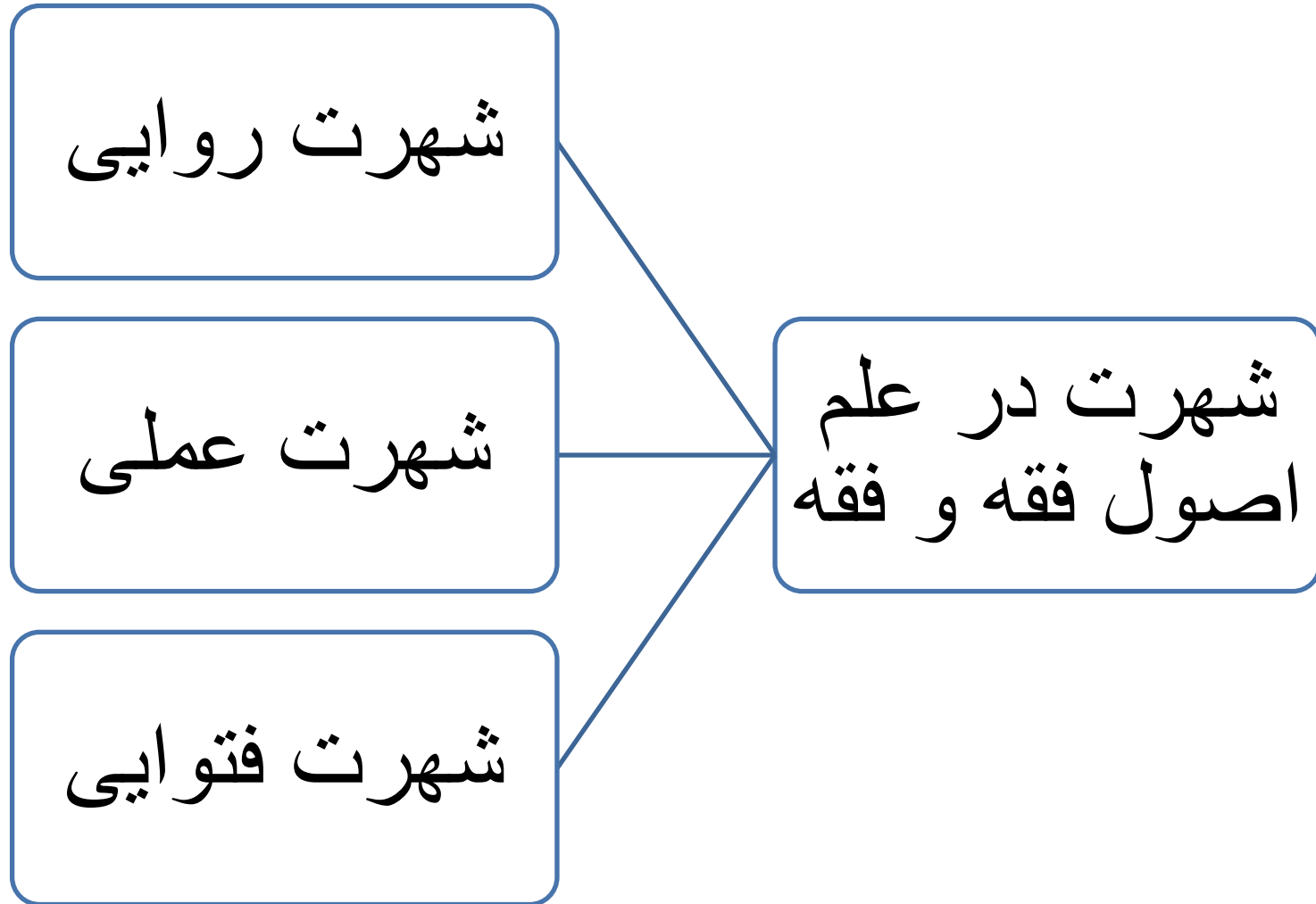

شهرت

- شهرت در علم اصول فقه و فقه به سه معنا به کار می رود:
- شهرت روایی
- شهرت عملی
- شهرت فتوایی

شہرت روایی

- شہرت روایی
- شہرت روایی آن است کہ یک روایت توسط تعداد زیادی راوی نقل شود؛ چہ بہ مضمون آن فتوا بدهند و چہ ندهند؛ چہ ناقلان اہلیت فتوا داشته باشند و چہ نداشته باشند. در حقیقت شہرت روایی در حوزة نقل روایت است نہ فتوایی کہ مستند بہ روایت است. گاهی از روایتی کہ بہ این معنا مشہور باشد، بہ مستفیض ہم یاد می شود.

شہرت عملی

- شہرت عملی
- شہرت عملی آن است کہ مشہور فقہا بہ یک روایت عمل کردہ باشند؛ یعنی مستندشان در فتوا ہمین روایت باشد. ممکن است فتوای فقہا در عین استناد بہ یک روایت، مثل ہم نباشد؛ چون استظهارشان از روایت با ہم تفاوت داشته است.

شهرت عملی

- اگر در جایی **شهرت عملی** باشد می‌توانیم از این شهرت عملی به عنوان **جابر ضعف سند** استفاده کنیم؛ زیرا معلوم می‌شود که برای آن‌ها سندیت روایت محرز بوده است
- و اگر علاوه بر استناد به روایت، فتوای فقهای که استناد کرده‌اند، یکی باشد، می‌توانیم آن را **جابر ضعف دلالت** در این روایت بدانیم؛ چون اینکه همه فقها از این روایت یک مطلب واحد (فتوای یکسان) را استظهار کردند، دلیل می‌شود که ظهور این روایت همین معنایی است که آن‌ها استظهار کرده‌اند.

شهرت فتوایی

- شهرت فتوایی
- شهرت فتوایی این است که اکثر فقها در یک مسألة خاص فتوای یکسان داشته باشند؛ البته ممکن است ادلة فتوا دهندگان با یکدیگر متفاوت باشند؛ زیرا ممکن است یک فقیه به استناد آیه فتوا داده باشد و دیگری به استناد روایت و سومی به استناد دلیل عقل و چهارمی به استناد یک ارتکاز عقلایی و پنجمی به استناد اجماع.

مقايسة انواع شهرت

شهرت
روايی

شهرت
فتوایي

شهرت
عملی